

Gallestein (kolelithiasis), Kirurgiske senger SSHF

Side 1 av 3

Dokument ID:
I.4.FEL.5-8 Godkjent dato:
30.08.2024 Gyldig til:
30.08.2026 Revisjon:
3.07

Fagspesifikke prosedyrer/Fellesdokumenter kirurgiske /somatiske senger/Gastro/gen

Omfang

Prosedyren omhandler sykepleie til pasienter med gallestein, og gjelder for sykepleiere og hjelpepleiere på Kirurgiske senger SSHF.

Hensikt

Sikre at pasienter som har gallestein får forsvarlig og god behandling.

Ansvar

Enhetsleder har ansvar for at prosedyren er tilgjengelig og kjent i avdelingen. Sykepleier og hjelpepleier med ansvar for pasienter med gallestein, har ansvar for å følge prosedyren.

Bakgrunn

Galle produseres i leveren og lagres i galleblæren. Hovedfunksjonen til gallen er å bidra til fordøyelsen av fett. Når vi spiser, tømmes den oppsamlede gallen ned i tolvfingertarmen.

Gallestein er små steiner som dannes i galleblæren. Mange har slike steiner uten at det gir symptomer. Symptomene oppstår når en stein kiler seg fast og forårsaker spasmer, eller når galleblæren blir betent. I de fleste tilfeller løsner steinen av seg selv og gallesteinsanfall er over. Vedvarende og hyppige gallesteinsanfall er indikasjon for å fjerne galleblæren.

Betennelse i galleblæren (kolecystitt) oppstår når en stein blokkerer utgangen av galleblæren over lengre tid. Pasienter med kolecystitt har forhøyede infeksjonsparametre og trenger antibiotikabehandling.

Betennelse i gallegang (kolangitt): Er det stein i gallegangen (koledokus), kan galleavløpet bli blokkert. Dette kan gi alvorlige symptomer som ikterus, smerter, kvalme, høy feber og i verste fall sepsis.

Gallesteinsutløst pankreatitt: En gallestein kan irritere eller blokkere åpningen av bukspyttkjertelgangen og forårsake betennelse i bukspyttkjertelen.

UTREDNING, OBSERVASJON OG BEHANDLING	
Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> Sterke smerter i høyre side av magen under ribbeina, eller øverst i magen med utstråling til rygg og høyre skulderblad, ofte vedvarende, konstante og med varighet ½-24 timer. Smertene kommer oftest sent på kvelden eller tidlig på natten, ofte brått og gjerne etter et måltid Kvalme og oppkast Symptomene ved gallesteinsanfall og galleblærebetennelse er de samme, men ved galleblærebetennelse er smertene mer konstante og de kan vare i flere dager
Aktuelle undersøkelser	<ul style="list-style-type: none"> Ultralyd abdomen MR ERCP CT abdomen
Mottak av pasient	<ul style="list-style-type: none"> Følg avdelingens rutiner for mottak av elektive pasienter, eventuelt Mottak av gastrokirurgiske pasienter -øyeblikkelig-hjelp Kirurgiske Senger SSHF hvis pasienten legges inn som øyeblikkelig hjelp Har pasienten kommunal hjelp ved innleggelse: <ul style="list-style-type: none"> Registrer PLO-kommune Send PLO-helseopplysning (innen 24 timer)
Observasjoner og tiltak	<ul style="list-style-type: none"> Vitale målinger etter NEWS-scoringssystemet Observer om smertebildet endrer seg Kartlegg smerte og evaluer effekt av smertestillende ved hjelp av NRS

Utarbeidet av:
Tverrgående arbeidsgruppe gastro SSHF Fagansvarlig:
Hauss/Wakker/Gurgen Godkjent av:
Tone Kristin Hansen

		Gallestein (kolelithiasis), Kirurgiske senger SSHF			Side: 2 Av: 3
Dokument-id: I.4.FEL.5-8	Utarbeidet av: Tverrgående arbeidsgruppe gastro SSHF	Fagansvarlig: Hauss/Wakker/Gurgen	Godkjent dato: 30.08.2024	Godkjent av: Tone Kristin Hansen	Revisjon: 3.07

Fagspesifikke prosedyrer/Fellesdokumenter kirurgiske /somatiske senger/Gastro/gen

	<ul style="list-style-type: none"> Pasienter som skal til ultralyd/ERCP/operasjon må faste IV etter legens forordning
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> Akutt galleblærebetennelse behandles med antibiotika intravenøst alene, eller kombinert med akutt kolecystectomi eller percutan galleblæredrenasje ERCP: Ved steiner i gallegangen åpner man ved hjelp av ERCP den smale passasjen mellom gallegang og tolvfingertarm slik at steinene kommer ut i tarmen. Pasientinformasjon om ERCP, Med.avd., SSK
Planlegging av utskrivelse	<ul style="list-style-type: none"> Kartlegge behov for kommunal hjelp Trenger pasienten kommunal hjelp eller har pasientene kommunal hjelp ved innleggelse: <ul style="list-style-type: none"> Send PLO-helseopplysning Send PLO-utskrivningsrapport
Kunnskap/ utvikling	<ul style="list-style-type: none"> Del ut informasjonskrivet Gallestein og fjerning av galleblære - Pasientinformasjon SSHF

KIRURGISK BEHANDLING	
Preoperative forberedelser	<ul style="list-style-type: none"> Følg prosedyren Klargjøring av gastrokirurgiske pasienter til operasjon, Kirurgiske Senger SSHF
Operasjon	<p>Laparoskopisk kolecystectomi: Inngrepet utføres i generell narkose. Varighet: Som regel mindre enn 1 time. Kirurgen lager 4 små snitt (ca 1cm hver) på magen. Det blåses CO2 inn i bukhulen og operasjonen gjennomføres ved hjelp av videokamera og instrumenter. De fleste pasientene som opereres laparoskopisk opereres dagkirurgisk. Noen pasienter legges inn på sengepost/pasienthotell.</p> <p>Åpen kolecystectomi: Gjøres dersom det er uttalte betennelsesforandringer eller hvis anatomiske forhold gjør laparoskopisk tilgang til galleblæren vanskelig eller usikker. Det lages et snitt under høyre costalbue. Ved peroperativ blødning legges det eventuelt inn dren. Åpen operasjon utføres i < 10 % av tilfellene.</p>
Komplikasjoner	<p>Ved alle kirurgiske inngrep er det en liten risiko for komplikasjoner. En sjelden gang oppstår det lekkasje i gallegangen. Det behandles med drenasje eller eventuelt ny operasjon. Blødning, skade av tarm, infeksjon eller blodpropp forekommer svært sjeldent. Alvorlige skader på dypere galleganger eller blodkar forekommer i 2-3 av 1000 operasjoner.</p>

POSTOPERATIV SYKEPLEIE	
Sirkulasjon	<ul style="list-style-type: none"> Observere med tanke på blødning NEWS ved ankomst sengepost. Videre målinger avhengig av NEWS-score, oftere v/klinisk forverring (pasienthotellet har egne rutiner)
Respirasjon	<ul style="list-style-type: none"> Administrere oksygen hvis forordnet av lege
Ernæring	<ul style="list-style-type: none"> Ingen kostrestriksjoner
Eliminasjon	<ul style="list-style-type: none"> Blærescannepasienter som ikke klarer å late vannet spontant postoperativt Kateterisere ved behov. Blærevolumet bør ikke overstige 400 ml—jfr Kateterisering - steril intermitterende - SIK - SSHF
Hud/vev/sår	<p>Laparoskopisnitt</p> <ul style="list-style-type: none"> Sårene dekkes av steril bandasje minimum 24 timer Bandasjen forsterkes ved gjennomsviv første 24 timer Dusjing tillates etter 24 timer Bytt bandasje og inspiser såret utskrivelsesdagen <p>Åpen cholecystectomi</p> <ul style="list-style-type: none"> Såret dekkes av steril bandasje minimum 48 timer Bandasjen forsterkes ved gjennomsviv første 24 timer Dusjing tillates etter 48 timer Bytt bandasje og inspiser såret utskrivelsesdagen

		Gallestein (kolelithiasis), Kirurgiske senger SSHF			Side: 3 Av: 3
Dokument-id: I.4.FEL.5-8	Utarbeidet av: Tverrgående arbeidsgruppe gastro SSHF	Fagansvarlig: Haus/Wakker/Gurgen	Godkjent dato: 30.08.2024	Godkjent av: Tone Kristin Hansen	Revisjon: 3.07

Fagspesifikke prosedyrer/Fellesdokumenter kirurgiske /somatiske senger/Gastro/gen

	<ul style="list-style-type: none"> Ved dren: Følg prosedyren Observasjoner, stell, og fjerning av dren, bølgedren og pigtailkateter Kirurgiske senger SSHF
Aktivitet	<ul style="list-style-type: none"> Pleier er hos pasienten ved første mobilisering Pasienten oppfordres til å være mest mulig ute av sengen allerede operasjonsdagen Unngå tunge løft og sit-ups de første 2 ukene etter operasjonen
Smerte	<ul style="list-style-type: none"> Kartlegge smerte og evaluere effekt av smertestillende ved hjelp av NRS Mål: NRS ≤ 3 i ro og i aktivitet Ved kikkhullsoperasjon blir det satt luft inn i magen under operasjonen, og det kan føre til at pasienten får midlertidige skuldersmerter
Planlegging av utskrivelse	Forventet utskrivelsesdato: <ul style="list-style-type: none"> 1.postoperative dag Annet: <ul style="list-style-type: none"> Behov for sykmelding? Behov for resepter?
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> Ingen kontroll på sykehuset

Kryssreferanser

[I.3.13-19](#)

[I.4.FEL.5-12](#)

[I.4.FEL.5-13](#)

[I.4.FEL.8-2](#)

[I.5.1.2-12](#)

[II.SOK.MEK.MEK.2.2.GL.1-3](#)

[II.SOK.AIO.SSK.2.ga-2](#)

[Kateterisering - steril intermitterende - SIK - SSHF](#)

[Klargjøring av gastrokirurgiske pasienter til operasjon, Kirurgiske Senger SSHF](#)

[Mottak av gastrokirurgiske pasienter -øyeblikkelig-hjelp Kirurgiske Senger SSHF](#)

[Observasjoner, stell, og fjerning av dren, bølgedren og pigtailkateter Kirurgiske senger SSHF](#)

[Gallestein og fjerning av galleblære - Pasientinformasjon SSHF](#)

[Pasientinformasjon om ERCP, Med.avd., SSK](#)

[Laparoskopisk Cholecystectomi, Opr SSK](#)

Eksterne referanser